

Чи знаєш ти Ларсонів? Ні, не тих Ларсонів, що завжди вітаються на вулиці та подеколи ходять до вас у гості.

Я говорю тобі про хитрих Ларсонів. Якщо ж я додам, що хитрі Ларсони живуть у норі, то ти одразу й зрозумієш, що йдеться про найбільшу та найхитрішу родину на весь ліс.

Ти, певно, й не підозрював, що частенько проминав їхню нору. Так, авжеж! Пригадуєш той кам'янистий пагорб, всуціль порослий ялівцем, де напровесні найперше тане сніг, а влітку найспекотніше?

Отож саме там, глибоко в землі, татусь Ларсон спорудив родині затишну домівку. Якби тобі пощастило зазирнути туди, ти передовсім побачив би звичайнісіньку кухню. Уздовж однієї стіни там стоїть величенький дерев'яний ящик — то буфет для лисячого харчу. Там же матуся Ларсон зберігає і порожні бляшанки, які залишили в лісі різні нечеми. Ті бляшанки слугують Ларсонам замість тарелів та кухлів, а в найбільшій матуся Ларсон готує смачну вівсяну кашу для всієї родини та ще багато всякої всячини. На кухні є й стіл, який татусь Ларсон власноруч змайстрував зі старого пенька та дощочок, а матуся Ларсон вкрила білосніжною скатеркою.

За кухнею розташовується велика вітальня, де щовечора сходиться вся родина Ларсонів, аби погомоніти про те, як минув їхній день. Поряд — дитяча, з ліжками, вкритими ялиновим віттям, щоб лисенятам було тепло та м'яко спати.

До лисячої домівки ведуть три приховані входи: перший — біля чималого пня, другий — під замшілим каменем, і третій... але тс-с-с! бо про нього знає лише татусь Ларсон. І ним він скористається, лише коли лисяча роди-

на опиниться у небезпеці і не буде змоги втекти першими двома.

Якщо ти вважаєш, що нора завелика, то згадай, що й родина Ларсонів чималенька! Найперший, звісно, татусь Ларсон, незрівнянний крутихвіст, що завше виходить сухим з води. Йому вже чимало років, і він має надію, що його малеча невдовзі твердо стане на лапи й сама шукатиме собі поживу.

Наступна — матуся Ларсон, завжди лагідна й дбай-

лива. Та її не часто стрінеш у лісі, бо зазвичай вона сидить вдома, готує їсти та доглядає за лисенятами. А це ж бо клопітна справа, бо лисенят... аж чотирнадцять!

Найстарший син Ларсонів — Лабан. Він тільки-но закінчив лисячу школу, де виявив неабиякі здібності. І вчителі вважають, що колись він стане найхитрішим лисом на весь ліс, як, власне, і татусь Ларсон.

Менших братів звати Леопольд, Лаге, Лассе-молод-

ший та Лассе-старший, Леннарт, Лео та Лукас, а сестричок — Лаура та Ліннея, Лавіса, Лідія та Лоттен. Вони ще ходять до школи і мають найвищі оцінки з таких предметів, як «Плутощі», «Крутіство» та «Фокуси».

Але це тільки тринадцять лисенят, та ще є Людвіг Чотирнадцятий. Він радше нагадує крихітний рудий клубочок з білою цяточкою на самому кінчику хвостика й ще замалий для школи.

Проте не думай, що з ним надто панькаються в родині Ларсонів.

Ні й ще раз ні: він на рівних бере участь в іграх старших братів та сестер. Вони борюкаються та кусають одне одного, перекидаються та котяться клубком, сміються та верещать — одне слово, влаштовують такий гармидер, що матуся Ларсон запевняє, наче земля над горою двигтить.

Так само як гратися, лисенята любляють слухати оповідки татуса Ларсона про його незліченні пригоди: про те, як він дурив найдосвідченіших гончих псів та, власне, й грізних мисливців, як підбирався до людських нір за харчем і взагалі який він хитрий та розумний.

Найохочіше татусь Ларсон розповідав про Максиміліана, гончого пса, що жив у садибі, яка притулилася до самого лісу.

— Він знає всі виверти і майже такий хитрий, як я. Побачимо, хто з вас першим обдурить його.

— Я, бо я найхитріший! — завше вихвалявся Лабан.

— Ні, я, — скавчали та сперечались Леопольд, Лаге, Лассе-старший та Лассе-молодший та й решта лисенят, тисцяючись носами у боки одне одного.

Та якось пролунав голос Людвіга Чотирнадцятого:

— Я, я перший обдурю Максиміліана!

Уся родина так щиро розреготалася, що у них навіть гикавка почалась.

Проте цього вечора в лисячій норі панувала незвичайна тиша, бо...

— Негайно йдіть до дитячої та поведітьесь тихо, — наказала зазвичай лагідна матуся Ларсон.

Тим часом зажурений татусь Ларсон розгойдувався в кріслі, змайстрованому ним же зі старенького дитячого візочка. Він так поринув у свої думки, що навіть не помітив, як матуся Ларсон принесла йому чимале горнятко його улюбленого запашного чаю.

— Ехе-хе-хе, — бідкався татусь Ларсон. — Як же я дивитимусь сусідам в очі?

— Охо-хо-хо, — підтримала його матуся Ларсон. — Що базікатимуть наші родичі?

— Нещасний дідусь, — зітхнув татусь Ларсон. — Ось тобі й маєш! Найхитріший лис у цілому лісі й такий онук!

— Старий цього не переживе, — побивалася матуся Ларсон, змахуючи сльозинку в кутику ока. — Тобі варто з ним поговорити.

Що ж скоїлося?

Невже хтось із родини Ларсонів вскочив у халепу?

Так, авжеж, для татуса й матусі Ларсон це була справжні-сінька халепа. У них народився син, що не хотів хитрувати!

Хто ж мав такі бунтівні думки? Та це не хто інший, як Людвіг Чотирнадцятий! Він не вчився хитрощів і не вважав свого татка героєм.

— Ехе-хе-хе, — вкотре повторив татусь Ларсон. — По-клич мені Людвіга! Я маю з ним поговорити.

Він підвівся з крісла, аби поглянути на чималий шмат кори, що висів на протилежній стіні. Чорничним соком на білій корі було написано: СЛАВА ХИТРОЦАМ! УРА ЛАРСОНАМ!

Людвіг тихенько прослизнув до вітальні.

— Ти хотів поговорити зі мною, тату?

— Мій любий, дорогесенький синочку, — розпочав татусь Ларсон м'яко. — Ти ще не ходиш до школи і не вмієш читати, а втім, маєш знати, що тут написано.

Людвіг Чотирнадцятий крутнув руденьким хвостиком з білою цяточкою на кінці.

— Це гасло нашої родини з давніх часів, — вже суворіше продовжив татусь Ларсон. — Усі лиси в нашій родині зажили слави своїми хитрощами. Про краще годі й мріяти!

— Я знаю це гасло, тату, — відказав Людвіг Чотирнадцятий, задерши носа. — Але не дуритиму звірів. Це погано, справді погано, тату!

— Хто тобі сказав таку нісенітницю? — почухав за вухом украй спантеличений татусь Ларсон.

— Мої найкращі друзі, — мовив Людвіг Чотирнадцятий. — Зайчатка Юке-Ю та Туфе-Ту. Вдома в них є книжка, де написано, що всі мають бути добрими одне до одного.

Татусь Ларсон почухав і за другим вухом — він розгубився і не знав, що відповісти.

— Отож я й кажу: ми повинні бути добрими, а це означає, що нам треба всіх дурити. Спитай цих зайців: у них,

Тільки
не бий його!

Слава
Хитрощам!
Ура
Ларсонам!

либонь, є й інші книжки, де написано, що лиси повинні бути хитрими.

— Такі книжки не цікавлять мене, — не піддавався Людвіг Чотирнадцятий. — Я не хочу бути хитрим, не хочу лукавити і брехати. А хочу бути добрим!

— Але ж тобі щодня треба їсти, — зайшов з іншого боку татусь Ларсон. — А щоб їсти, треба бути хитрим.

— Їжу можна купити в кіоску!

— Таж найкраща їжа біля людських осель, — нагадав татусь Ларсон. — А потрапити туди без хитрощів — ніяк!

— Така їжа мені не потрібна.

Татусь Ларсон зітхнув. Зараз він і справді непокоївся.

— Повертайся до дитячої та пограйся трохи, а тоді лягай спати, — просичав він, розвернувся і змахнув своїм пухнастим хвостом.

— Усе марно! — пожалівся татусь Ларсон матусі Ларсон, що стояла в кухні, вилизуючи тарелі після вечері, й чула всю розмову. — Лишень уяви: лис, що не хоче лукавити та обманювати інших!

— Він зміниться, коли подорослішає, — припустила матуся Ларсон.

Татусь Ларсон видобув маленький годинник з нагрудної кишені хутряного пальта.

— Скоро осінь... Без хитрощів Людвіг Чотирнадцятий не знайде собі їжі. А в нас обмаль часу, щоб полювати для нього. Що він робитиме?

— Гадаю, він бавиться з неправильними дітьми, — проворкотіла матуся Ларсон. — Його друзі надто хороші та доброзичливі! Ти ж чув, що він сказав про малих вуханів? Вони забивають голову Людвігу різними дурницями.

Татусь підвівся з крісла й лягнув себе по лобі:

— Авжеж! Від сьогодні Людвіг не дружитиме з чужими дітьми.

— Але він не може гратися сам, — заперечила матуся Ларсон.

— У нього є брати та сестри, — наполягав татусь Ларсон.

— Вони цілими днями в школі, — зауважила матуся Ларсон.

— Один брат уже скінчив школу, — нагадав татусь Ларсон. — Той, що зможе навчити його різних вивертів.

Татусь Ларсон розчахнув двері до дитячої:

— Лабане, йди-но сюди!

Найстарший син крадучись підійшов до батьків. Він уже наздоганяв татка в зрості й хитро мружив очі.

— Мені потрібна твоя допомога, — пояснив татусь Ларсон. — Ти на відмінно склав іспити в лисячій школі і вже майже дорослий, синку.

Лабан вишкірився, оголивши гострі зуби.

— Ти знаєш, як діти називають мене?

Цього татусь Ларсон не знав.

— Хитрий Лабан, — продовжило лисеня. — Мене бояться та вважають найхитрішим за всіх у лісі!

— Ти справжня окраса нашої родини, — сказав татусь Ларсон і погладив сина по голівці. — Тепер ти зможеш показати всім, чого навчився. Від сьогодні ти наглядатимеш за Людвігом Чотирнадцятим, аби він облишив свої чудернацькі та небезпечні думки. Ти ж, певно, чув, що він не хоче бути хитрим?

Лабан насупився.

— Я не хочу вовтузитись з малечєю!

— То краще мати брата, за якого соромно?

Лабан заперечно похитав головою.

— Лис має дурити інших, щоб вважатися справжнім лисом, — повчально провадив татусь Ларсон. — А в нашій родині завжди були лише справжні лиси, а не казна-що. Згадай-но, що написано на дощечці позаду мене.

— Слава хитроцям! Ура Ларсонам! — вигукнув Лабан.

— Непогано, мій хлопчику, — аж засяяв від гордості татусь Ларсон. — Сподіваюсь, ти будеш гарним порадиником

для Людвіга Чотирнадцятого і передовсім навчиш його лукавити.

Лабан неквапно потягнувся.

— Обіцяю зробити все можливе. Я охоче візьмусь і за решту братів та сестер. Ти ж пам'ятаєш, що мене називають Хитрий Лабан, бо...

— Не дуже то й гни кирпу, — урвав його татусь Ларсон. — Найхитріший у цій родині я! Я навчу Людвіга Чотирнадцятого найнеобхіднішого. А ти наглянь, аби він не грався з вуличними розбишаками, що погано на нього впливають. Зрозумів?

— Авжеж, тату! — гаркнув Лабан. — Від сьогодні Людвіг Чотирнадцятий грати-ме лише зі мною!

